

# Realismus: strategický přístup k energetické bezpečnosti

Petr Ocelík

MEB401 Teorie bezpečnosti a metodologie / MEB427 Bezpečnost: teorie a koncepty

5. října 2017

# Osnova

- Bezpečnost a související koncepty
- Realismus v mezinárodních vztazích
- Realismus: aktérství a struktura
- Realismus: energetika

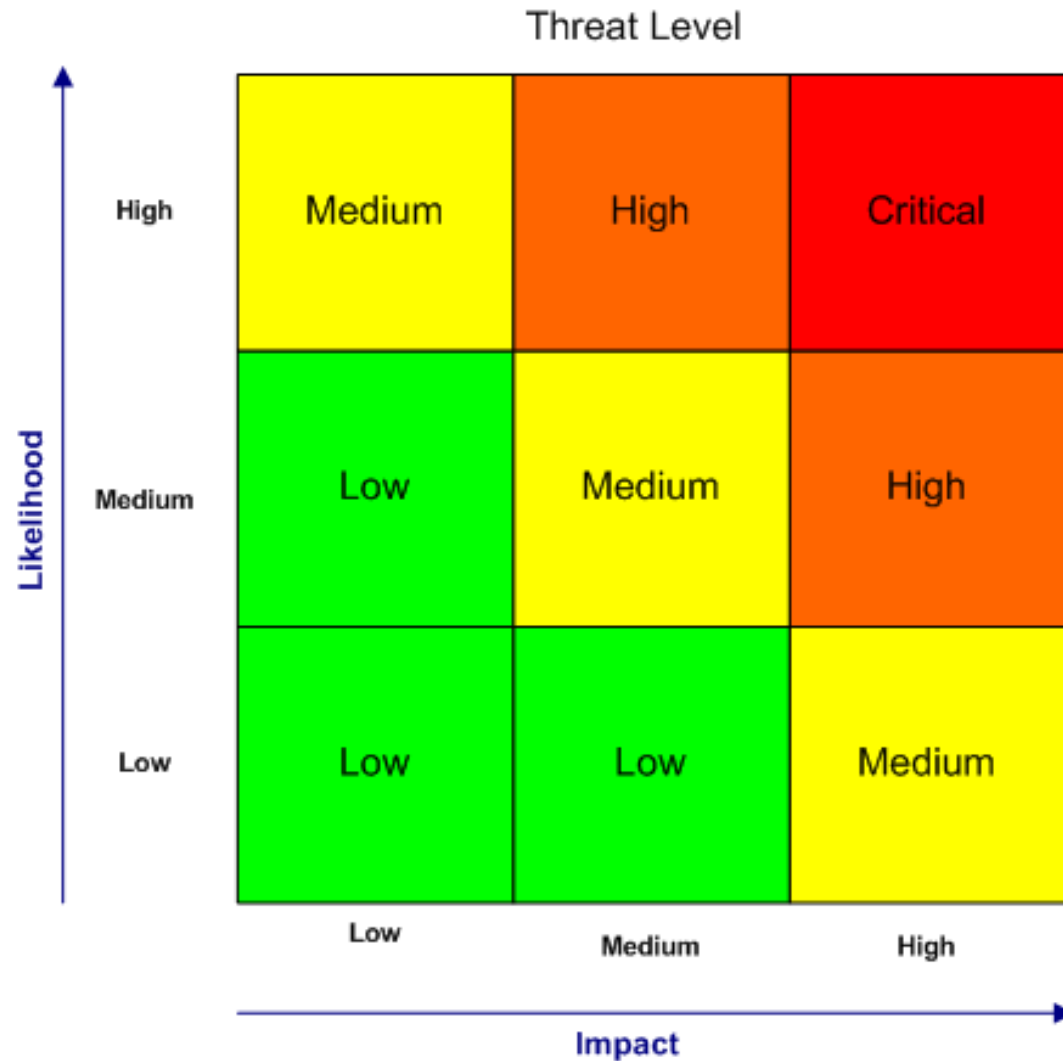
# Koncept bezpečnosti

- What is security?
- Whose security we are talking about?
- What counts as a security issue?
- How can security be achieved?

# Související koncepty

- **Referenční objekt (referent object):** entita, která má být chráněna
- **Aktér bezpečnosti (security actor):** ve vztahu k referenčnímu objektu: zdroj hrozby, nebo bezpečnosti
- **Hrozba (threat):** zdroj existujícího nebo potenciálního poškození či zničení referenčního objektu
- **Riziko (risk):** pravděpodobnost realizace určité hrozby
- **Dopad (impact):** dán rozsahem hrozby a důležitostí referenčního objektu

# Impact-risk matrix



# Realismus v MV

- Mezinárodní systém (MS) je **anarchicky organizován**
- MS je strukturován skrze **distribuci materiálních kapacit**
- MS se sestává ze států, **svépomocných (self-help) jednotek**, které usilují o **přežití (survival)**
- **Konflikt** je MS **inherentní**
- Rozlišení mezi domácí a mezinárodní úrovní

# Neoklasická geopolitika (NG)

- NG s realismem sdílí řadu předpokladů
  - Státo-centrismus
  - Důraz na distribuci moci a vojenské složky
  - Konflikt inherentní MS
- NG se zaměřuje na **geografické faktory**
- Geografický prostor formuje příležitosti a omezení jednání aktérů
- **Energetika:** přepravní trasy, chokepoints, kontrola produkčních oblastí, pipeline policies, atd.

# Aktérství

- **Aktérství:** koncept sociálního aktéra
  - Aktér: entita, která je schopná činit rozhodnutí
- Realismus odmítá optimistický pohled na lidskou přirozenost (LP)
- Dvě varianty:
  - **Klasický realismus:** aktérství spojenou s ambivalentní LP
  - **Neorealismus:** aktérství založena na modelu racionálního aktéra optimalizujícího vlastní bezpečnost



# Aktérství: národní kapacita

- chápána materiálně
- **Composite Index of National Capabilities**
- 6 indikátorů:
  - Celková populace
  - Městská populace
  - Produkce železa a oceli
  - TPES
  - Vojenské výdaje
  - Počet ozbrojených sil

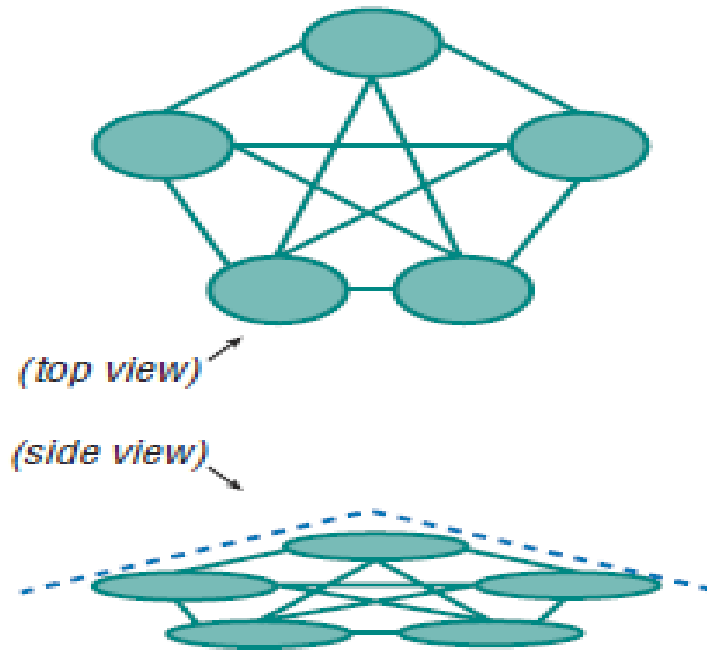
Number	Country	CINC
1	 China	.198578
2	 United States	.142149
3	 India	.073444
4	 Japan	.042675
5	 Russia	.039274
6	 Brazil	.024597
7	 Germany	.024082
8	 South Korea	.023878
9	 United Kingdom	.021158
10	 France	.018924
11	 Italy	.017420
12	 Turkey	.014317
13	 Pakistan	.013772
14	 Indonesia	.013708
15	 Iran	.013450
16	 North Korea	.012925
17	 Mexico	.012269
18	 Ukraine	.011835
19	 Spain	.011389
20	 Saudi Arabia	.010883

# Struktura

- **Struktura:** kontext, který umožňuje a omezuje jednání aktérů
- Konstantní: **anarchie, funkční nediferencovanost**
- Proměnná: **distribuce mocenských kapacit**
  
- Rozdíly v distribuci moci – různá uspořádání MS:
  - Unipolární
  - Bipolární
  - Tripolární
  - Multipolární
  - Difusní

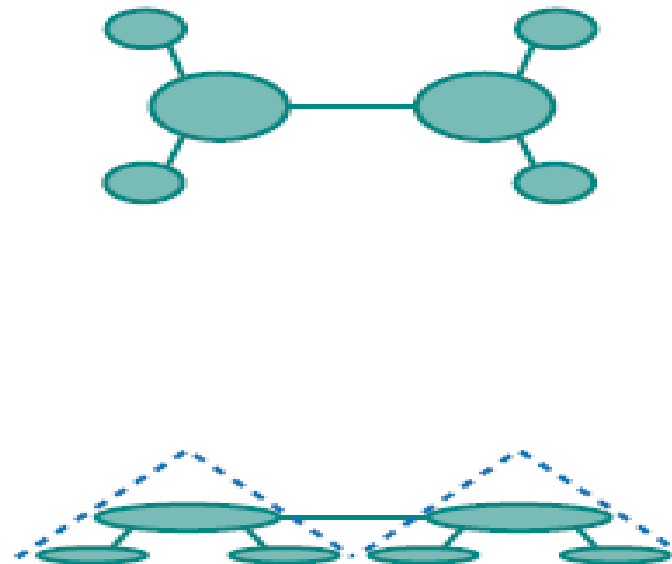
**FIGURE 2.4** Power Distribution in the International System

**Multipolar System**



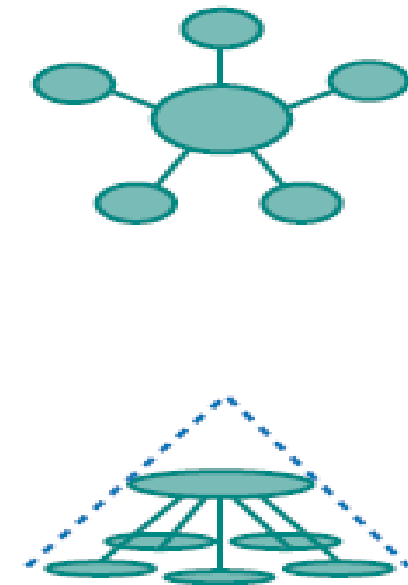
Flat hierarchy  
More reciprocity  
Less stable?

**Bipolar**



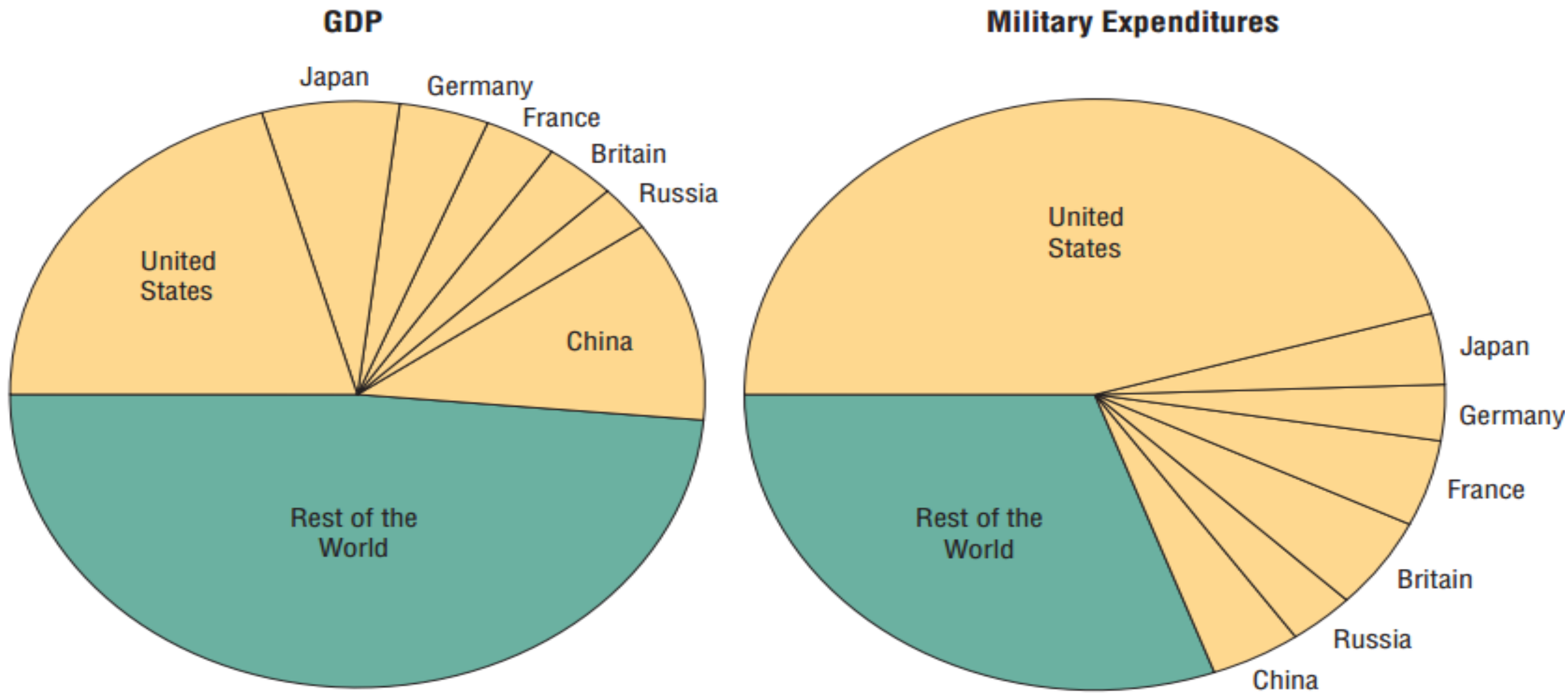
Split hierarchies  
Dominance within blocs,  
Reciprocity between blocs  
Stable

**Unipolar (Hegemony)**



Steep hierarchy  
More dominance  
More stable?

**FIGURE 2.3** Great Power Shares of World GDP and Military Expenditures, 2008



*Note: GDP calculated by purchasing-power method. China's GDP using alternate method would be about half as large.  
Data sources: World Bank, World Development Indicators 2009; SIPRI, SIPRI Yearbook 2009*

# Struktura: rovnováha moci

- Mechanismus **rovnováhy moci** přenáší účinky struktury
- Dvě podmínky vyvažování (Waltz 1979: 121):
  - MS musí být anarchický
  - MS se musí skládat z jednotek, které usilují o přežití
- **Interní vs. externí vyvažování:**
  - Vnitřní vyvažování: e.g. zbrojení
  - Externí vyvažování: e.g. formování aliancí

# Struktura: bezpečnostní dilema

- Inherentní nejistota anarchického systému + svépomocný charakter jednání států → bezpečnostní dilema
- Bezpečnost vnímána jako **hra s nulovým součtem** → zisk jedné strany rovná se ztrátě druhé
- Výsledek: „spirála zbrojení“ (**závody ve zbrojení**)
- Rozvinul **John Herz** (1950)

# Structure: security dilemma

*“Wherever ... **anarchic society** has existed ... there has arisen what may be called the ‘security dilemma’ of men, or groups, or their leaders. Groups or individuals living in such a constellation must be, and usually are, **concerned about their security from being attacked**, subjected, dominated, or annihilated by other groups and individuals. Striving to attain security from such attack, they are driven to acquire more and more power in order to escape the impact of the power of others. This, in turn, renders the others more insecure and compels them to prepare for the worst. Since **none can ever feel entirely secure in such world of competing units, power competition ensues**, and the vicious circle of security and power accumulation is on.” (Herz 1950: 157)*

**FIGURE 2.7****Payoff Matrix in India-Pakistan PD Game**

---

		<b>Pakistan</b>	
		<b>Cooperate</b>	<b>Defect</b>
<b>India</b>	<b>Cooperate</b>	(3,3)	(1,4)
	<b>Defect</b>	(4,1)	(2,2)

Note: First number in each group is India's payoff, second is Pakistan's. The number 4 is highest payoff, 1 lowest.

Note: First number in each group is India's payoff, second is Pakistan's. The number 4 is highest payoff, 1 lowest.

---



# Structure: security dilemma

- The **inherent uncertainty** of an anarchical system and **self-help** nature of states lead to security dilemma
- Since **security is seen as a zero-sum game** → security gain of one state brings security loss of another
- Result: escalating spiral of armament (**an arms race**)
- Introduced by **John Herz** (1950)
- Solutions:
  - **Balancing**
  - Bandwagoning
  - Hegemony
  - (Collective security)

# Struktura: (energetické) bezpečnostní dilema

- Dva přístupy:
- (1) Státy musí volit mezi kontrolou jejich energetického sektoru a ekonomickou efektivitou
- (2) “Diverzifikační závod”: diverzifikace importu/exportu zvyšuje zranitelnost importu/exportu

# Konflikt o zdroje

- Energetické zdroje jsou integrální součástí mocenské kapacity národních států
- Strategický charakter energetických zdrojů:
  - **Omezený objem a dostupnost** těchto zdrojů
  - **Relativní nedostatek jejich substitutů**
- V kombinaci s anarchickou povahou MS → pobídky směrem k soupeření o tyto zdroje

# Soběstačnost (self-sufficiency)

- Stát je schopen pokrýt celou spotřebu z vlastních zdrojů
- **Soběstačnost vs. autarkie** (nezávislost na vnějších faktorech)
- Soběstačnost zpravidla není realistickým řešením

# Ekonomický nacionalismus

- Přístup, který hodnotí ekonomické politika na základě jejich „příspěvku“ politické moci
- **Ekonomický merkantilismus:** akumulace vzácných zdrojů
- **Strategický obchod:** stát cíleně podporuje strategicky důležitá odvětví

# Realistická tradice

<b>Referent object</b>	National state
<b>Security actor</b>	National state
<b>Threat</b>	Military conflict
<b>Values</b>	Territorial integrity Political sovereignty
<b>Measures</b>	Military build-up Balancing

- **Hans Morgenthau:** *“National security must be defined as integrity of the national territory and its institutions.”* (1960: 563) ... *“The survival of a political unit, such as a nation, and its identity.”* (1952a: 973)
- **Walter Lippmann:** *“A nation is secure to the extent to which it is not in danger of having to sacrifice core values, if it wishes to avoid war, and is able, if challenged, to maintain them by victory in such a war.”* (1943: 51)
- **Arnold Wolfers:** *“Security, in an objective sense, measures the absence of threats to acquired values, in a subjective sense, the absence of fear that such values will be attacked.”* (1962: 149)

- **Stephen Walt:** security studies are *“the study of the threat use and control of military force.”* (Lynn-Jones 1991)
- **Kenneth Waltz:** *“In anarchy, security is highest end. Only if survival is assured can states safely seek such other goals ... The first concern of states is not to maximize power but to maintain their positions in the system.”* (1979: 126)
- **Mezinárodní bezpečnost:** soupeření států (velmocí) prostřednictvím mocenských (vojenských) kapacit



# Energetická bezpečnost: strategický přístup

*“War, war never changes.”*

- **Státo-centrismus**: stát jako klíčový aktér
  - Cílem je **přežití**
  - Interakce států jsou regulovány mechanismem **rovnováhy moci**
  - **Energetické suroviny** jsou považovány za **zdroj moci**
  - Energetické suroviny považovány za **příčiny a/nebo nástroje konfliktu**
  - Omezené množství energetických surovin: **hra s nulovým součtem**
  - Důraz na **relativní zisky**
- Militarizace energetických otázek (**logika války**, Ciuta 2010)